

**Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar
“It-Tnedija tal-Fond Ewropew għad-Difiża”**

[COM(2017) 295 final]

(2018/C 129/09)

Relatur: **Mihai IVAȘCU**

Korelatur: **Fabien COUDERC**

Konsultazzjoni	Kummissjoni Ewropea, 4.8.2017
Baži legali	Artikolu 304 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea
Deċiżjoni tal-Bureau tal-Kumitat	16.6.2017
Korp kompetenti	Kummissjoni Konsultattiva dwar il-Bidliet Industrijali (CCMI)
Adottata fis-CCMI	16.11.2017
Adottata fil-plenarja	7.12.2018
Sessjoni plenarja Nru	530
Riżultat tal-votazzjoni (favur/kontra/astensjonijiet)	179/2/5

1. Konkluzjonijiet u rakkomandazzjonijiet

1.1. Il-KESE jqis li l-Unjoni Ewropea trid tkun aktar responsabbli għad-difiża tagħha, u trid tkun lesta u kapaci tiskoraġġixxi kwalunkwe theddida esterna għaċ-ċittadini tagħha u l-istil ta' ħajja tagħhom.

1.2. Il-Pjan ta' Azzjoni Ewropew għad-Difiża u l-Istrateġija Globali jenfasizzaw l-importanza li l-industrija tad-difiża tal-UE tikseb awtonomija strateġika sabiex l-UE tkun attur importanti u kredibbli fis-settur tad-difiża. Il-Fond Ewropew għad-Difiża (FED) għandu l-għan ċar li jincentiva l-kooperazzjoni bejn l-Istati Membri fir-riċerka u t-teknoloġija, l-iżvilupp u l-akkwist strateġiku tal-kapaċitajiet ta' difiża. Għandha tingħata attenzjoni speċjali biex jinholq pont bejn ir-riċerka u t-teknoloġija u l-iżvilupp tal-kapaċità.

1.3. Il-KESE jemmen li l-industrija tad-difiża għandha rwol importanti fl-ekonomija Ewropea, b'1,4 miljun impjieg jiddependu fuqha. In-nuqqas ta' koordinazzjoni tiswina bejn EUR 25 u EUR 100 biljun fis-sena, li huma numri inaċċettabbli f'ambjent globali kompetittiv.

1.4. Il-KESE jirrakkomanda bil-qawwa li l-Istati Membri u l-Kummissjoni Ewropea jużaw il-FED biex iżommu kapaċitajiet industrijali ewlenin fi hdan it-territorju Ewropew u biex jiżguraw li l-flejjes Ewropej jintefqu fir-R&Ż u fix-xiri ta' sistemi tal-armi Ewropej.

1.5. Il-KESE jappoġġja l-approċċ ibbażat fuq il-kompetittività tal-FED, li se jiżgura kemm aċċess għall-Istati Membri kif ukoll il-finanzjament ta' proġetti li se jipproduċu valur miżjud u teknoloġiji mill-aktar avvanzati.

1.6. Il-KESE jqis li, minbarra li tipprovdi finanzjament għall-industrija, il-Kummissjoni Ewropea għandha tibni l-qafas għal komunikazzjoni iktar b'saħħitha bejn l-atturi tal-industrija ta' kull daqs madwar l-Istati Membri.

1.7. Il-KESE japprezza l-attenzjoni speċjali li din il-proposta toffri lill-SMEs, irrISPettivament mill-pajjiż li ġejjin minnu. L-SMEs huma ta' spiss sors ta' innovazzjoni f'oqsma mill-aktar avvanzati bħalma huma t-teknoloġija tal-informatika u l-komunikazzjonijiet (IT&C) u ċ-ċibersigurtà. Il-KESE għandu jilqa' wkoll mekkaniżmi ta' involviment tal-SMEs, bħal pereżempju sistema ta' bonus, li tkun tista' ttejjeb l-kooperazzjoni transfruntiera tal-SMEs.

1.8. Il-KESE jemmen bis-shih li huwa neċessarju li jissawru kapaċitajiet b'saħħithom ewlenin bhala appoġġ għall-interessi Ewropej. Dawn iridu jkunu definiti mill-Istati Membri, skont il-politiki nazzjonali tagħhom għad-difiża, l-oġettivi Ewropej u l-obbligi tas-shubija man-NATO.

1.9. Il-KESE jemmen li l-attenzjoni primarja trid tingħata lit-teknoloġiji li jistgħu jkunu deċiżivi għall-UE biex tikseb l-avvanz teknoloġiku. Dan jista' jinkiseb permezz ta' ppjanar tad-difiża komuni u l-istabbiliment ta' pjan tal-kapaċitajiet ewlenin.

1.10. Il-KESE jirrakkomanda li l-proċess ta' għoti għas-sejhiet għall-proposti għandu jqis b'mod mandatorju standards soċjali u ambjentali għoljin.

1.11. Il-KESE jemmen li l-iskemi ta' finanzjament ma jistgħux ikunu l-istess bħal f'setturi ta' attività oħrajn, minhabba l-partikolaritajiet fis-settur tad-difiża u s-suspetti u l-biża' mill-kondiviżjoni tal-għarfien bejn il-kumpaniji jew l-Istati Membri.

1.12. Il-KESE jqis li l-governanza tal-FED trid tkun stabbilita mill-aktar fis possibbli u għandha tinkludi l-Unjoni Ewropea, l-Aġenzija Ewropea għad-Difiża u l-Istati Membri, kif ukoll l-industrija. Il-Kummissjoni għandha tesplora għażliet godda li jillimitaw il-livell ta' burokrazija involuta fl-implimentazzjoni tal-FED. Il-KESE jirrakkomanda wkoll li l-Parlament Ewropew għandu jkollu aċċess għar-rapportar fuq bażi regolari biex ikun jista' jevalwa kif qed jaħdem il-fond.

1.13. Il-KESE jirrakkomanda li tiġi esplorata l-possibbiltà li n-numru minimu ta' pajjiżi parteċipanti fi proġett eliġibbli jiżdied għal tlieta, hekk kif il-programm tal-FED jevolvi.

1.14. Il-KESE jqis li l-massimizzazzjoni tan-numru ta' Stati Membri involuti fil-FED se tnaqqas is-sensji u se tippromwovi l-istandardizzazzjoni tal-loġistika u s-sottosistemi. Dan se jevita wkoll id-duplikazzjoni ta' standards attwali tan-NATO u se jnaqqas il-frammentazzjoni tas-sistemi tal-armi. Għalhekk, għal kwalunkwe proġett mogħti, l-Aġenzija Ewropea għad-Difiża u l-konsorzju industrijali magħżul għandhom jaħdmu flimkien mill-qrib fl-istadji bikrija tal-iżvilupp biex jiġu definiti normi u standards komuni.

1.15. Il-KESE għandu dubbi rigward l-"aspettattiva raġonevoli li l-iżvilupp se jirriżulta f'għoti ta' kuntratt", peress li r-riċerka militari turi hafna eżempji ta' proġetti żviluppati u mbagħad mhux akkwistati mill-istati. Il-KESE jsejjaħ għal regoli ċari rigward l-impenn għax-xiri ta' kapaċitajiet żviluppati ta' suċċess.

1.16. Il-KESE jirrakkomanda li għandu jkun possibbli l-użu ta' programmi ta' taħriġ kofinanzjati mill-Unjoni Ewropea fl-istadji bikrija tal-iżvilupp tal-proġetti ffinanzjati fit-tieqa għall-kapaċitajiet. Forza tax-xogħol mharrġa hija element ewleni għall-iżvilupp ta' teknoloġiji mill-aktar avvanzati fil-qasam tad-difiża.

1.17. Barra minn hekk, il-KESE, bhala l-korp rappreżentattiv għas-soċjetà ċivili organizzata, huwa lest li jipprovdi għarfien espert u konsultazzjoni dwar dak kollu li għandu x'jaqşam mal-aspetti ekonomiċi u soċjali tal-FED.

2. Kuntest tal-opinjoni, inkluża l-proposta leġislattiva kkonċernata

2.1. L-Ewropa qegħda tiffaċċja sett ta' ċirkustanzi straordinarji fir-rigward tal-ambjent ġeopolitiku. L-instabbiltà dejjem tikber fl-arena internazzjonali holqot ambjent ta' sigurtà volatili li jiġġenera għadd ta' theddidiet, kemm konvenzjonali kif ukoll mhux konvenzjonali. Iċ-ċittadini tal-Ewropa qegħdin jitolbu l-użu tal-mezzi kollha għad-dispożizzjoni tagħna bhala parti mill-ġlieda kontra dawn l-isfidi.

2.2. Sabiex terġa' tafferma r-rwol tagħha fl-arena internazzjonali, l-Ewropa trid tkun kapaċi tiġġieled kontra theddidiet minn barra b'mod effettiv u indipendenti. Fil-kuntest ġeopolitiku attwali, it-tbassir tal-poteri fil-Lvant Nofsani u fl-Afrika huwa kruċjali għas-sigurtà u l-benesseri taċ-ċittadini tal-Ewropa.

2.3. Fl-2014, l-UE27 nefqu madwar EUR 2 biljun fir-riċerka u t-teknoloġija tad-difiża, wara tnaqqis kostanti ta' 27 % mill-2006 ¹ hawn, u n-nefqa fuq ir-riċerka u l-iżvilupp taħt qafas kollaborattiv naqset b'iktar minn 30 %. Fl-istess waqt, l-Istati Uniti nefqu EUR 9 biljun fis-sena fir-riċerka u t-teknoloġija tad-difiża, ir-Russja rdoppjat l-infiq tagħha fir-riċerka u t-teknoloġija tad-difiża bejn l-2012 u l-2014 u data reċenti tindika li ċ-Ċina żiedet ukoll l-investiment tagħha fir-riċerka u t-teknoloġija tad-difiża ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Studju tal-Parlament Ewropew, "The Future of EU defence research", 2016. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/535003/EXPO_STU\(2016\)535003_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/535003/EXPO_STU(2016)535003_EN.pdf).

2.4. Ir-rwol tal-FED, bħala parti mill-Pjan ta' Azzjoni Ewropew għad-Difiża⁽²⁾, huwa li jghin lill-Istati Membri jikkoordinaw u jagħmlu użu aħjar tal-flus li lesti jonfqu għad-difiża, biex ikunu evitati duplikazzjonijiet, sa mir-riċerka u l-iżvilupp sal-akkwist tal-kapaċitajiet ta' difiża. Il-KESE diġà esprima l-appoġġ tiegħu għall-holqien tal-Unjoni Ewropea tad-Difiża u laqa' t-twaqqif tal-Fond Ewropew għad-Difiża⁽³⁾.

2.5. Il-Fond Ewropew għad-Difiża għandu żewġ twieqi differenti iżda komplementari: it-tieqa għar-riċerka u t-tieqa għall-kapaċitajiet, bit-tnejn li huma kkoordinati minn Bord tal-Koordinazzjoni. It-tieqa għar-riċerka se tkun kompletament iffinanzjata mill-baġit tal-UE u se tippromwovi proġetti kollaborattivi għall-iżvilupp ta' kapaċitajiet ta' difiża, wara l-qbil milhuq bejn l-Istati Membri. It-tieqa tal-kapaċità ser tiġi ffinanzjata primarjament minn kontribuzzjonijiet mill-Istati Membri.

2.6. Il-KESE jirrikonoxxi li, fl-ambjent ta' sigurtà attwali ddominat minn attacchi terroristiċi fl-Ewropa, gwerer ibridi u attacchi ċibernetiċi, huwa dejjem aktar diffiċli biex wiehed jagħmel distinzjoni bejn is-sigurtà interna u s-sigurtà esterna, li qegħdin isiru aktar u aktar interdipendenti.

3. Ir-relazzjoni bejn il-FED u l-Industrija Ewropea tad-Difiża; Partikolaritajiet

3.1. Il-kapaċitajiet ta' difiża u l-abbiltà li niddefendu l-fruntieri esterni tagħna huma marbutin hafna ma' bażi industrijali b'saħħitha. Għaldaqstant, il-KESE jirrakkomanda li l-azzjonijiet meħuda fuq livell Ewropew bħala appoġġ għal difiża kollettiva jridu jippermettu lill-industrija tibqa' fl-Ewropa. L-istrategiji ta' negozju jistgħu jagħtu spinta lill-industrija tad-difiża biex jagħzlu sottokuntratturi 'l barra mill-UE, b'riżultat li jkollhom parti mill-katina ta' provvista tagħhom barra l-Ewropa. Il-KESE huwa konvint li l-użu tal-flus Ewropej biex jinghata appoġġ lil kuntratturi barranin għandu jkun limitat kemm jista' jkun, u l-għażliet imprenditorjali m'għandhomx jittiehdu għad-detriment tal-awtonomija strategika.

3.2. Il-prijorità ewlenija tal-FED għandha tkun li tiżdied il-kompetittività tal-industrija Ewropea filwaqt li jiġu żviluppati teknoloġiji li huma kruċjali għall-eżistenza u l-awto-appoġġ tas-settur tad-difiża tal-UE.

3.3. Is-settur tad-difiża qiegħed ikun totalment irrivoluzzjonat permezz tal-intelliġenza artifiċjali, il-big data u t-teknoloġiji cloud, l-attakki ċibernetiċi, il-vetturi awtonomi, theddidiet ibridi u transnazzjonali, eċċ. It-tipi ġodda ta' teknoloġija u theddidiet jirrikjedu tipi ġodda ta' kontromiżuri. Haġa waħda hi ċerta: nistgħu nindirizzaw aħjar dawn l-isfidi u nevitawhom billi nahdmu flimkien. Jehtieg ikun hemm aktar kooperazzjoni sistematika, flimkien ma' sforzi kongunti għall-iżvilupp ta' teknoloġiji u azzjoni kkoordinata fix-xiri tal-kapaċitajiet.

3.4. Il-KESE jixtieq jindika l-importanza ta' incensiv ekonomiku b'saħħtu għal aktar kooperazzjoni. Aktar minn 1,4 miljun ruh b'hiliet għoljin huma impjegati direttament jew indirettament fl-industrija tad-difiża u kull euro investit jiġġenera redditu ta' 1,6. In-nuqqas ta' koordinazzjoni f'dan is-settur jiswja lill-Ewropa bejn EUR 25 u 100 biljun fis-sena⁽⁴⁾.

3.5. Dan in-nuqqas ta' kooperazzjoni jissarraff f'numru kbir ta' sistemi tal-armi żejda, nuqqas ta' ekonomiji ta' skala f'dak li għandu x'jaqsam mal-industrija tad-difiża, u anqas skjerabbiltà tal-forzi armati tagħna. Hemm 178 sistema tal-armi differenti fl-UE, meta mqabbel mat-30 sistema li jeżistu fl-Istati Uniti. Hemm 17-il tip ta' tank tal-gwerra differenti fl-UE u wiehed biss fl-Istati Uniti. Dan jindika biċ-ċar l-inefficijenzi fl-infiq tal-baġits tad-difiża u n-nuqqas ta' interoperabbiltà tat-tagħmir tad-difiża.

3.6. Il-KESE jishaq mill-ġdid li r-R&Ż għal difiża effiċjenti huma bbażati fuq forza tax-xogħol imharrġa. Tahriġ u edukazzjoni vokazzjonali ambizzjużi u sodi fl-industrija tad-difiża huma element ewleni għal proġetti li jirnexxu li għandhom l-għan li jilhqu vantaġġ teknoloġiku.

3.7. Il-KESE jixtieq jenfasizza li hemm preċedenti ta' kooperazzjoni militari kongunta fir-riċerka u l-akkwist li kienu ta' suċċess. Il-Eurofighter Typhoon, il-missila Meteor, il-Horizon class destroyer u l-frigata FREMM huma biss ftit eżempji ta' dan it-tip ta' proġett.

⁽²⁾ COM(2016) 950 final
https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/com_2016_950_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v5_p1_869631.pdf

⁽³⁾ ĠU C 288, 31.8.2017, p. 62

⁽⁴⁾ *Defending Europe. The case for greater EU cooperation on security and defence* (Niddefendu l-Ewropa. Il-każ għal kooperazzjoni akbar tal-UE b'rabta mas-sigurtà u d-difiża) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/defending-europe-factsheet_en.pdf

3.8. Il-KESE ma jafx eżatt kif l-Istati Membri li jintrabtu li jiżviluppaw proġett jistgħu jipprovdu evidenza li hemm “aspettattiva raġonevoli li l-iżvilupp se jirriżulta f’għoti ta’ kuntratt”, peress li r-riċerka militari turi hafna eżempji ta’ proġetti żviluppati u mbagħad mhux akkwistati mill-istati⁽⁵⁾. Il-possibbiltà ta’ kofinanzjament tal-fażi bikrija tal-iżvilupp ta’ kapaciċitajiet godda mill-baġit Ewropew hija mmirata biex tnaqqas ir-riskji industrijali, iżda dan jista’ biss jinkiseb jekk il-konsumaturi jintrabtu li jixtru kapaciċitajiet żviluppati ta’ suċċess.

3.9. B’mod kollettiv, it-28 Stat Membru jirrappreżentaw it-tieni l-akbar investitur militari fid-dinja kollha. Madankollu, filwaqt li l-potenzi l-kbar kollha ziedu l-infiq tagħhom fuq id-difiża, l-infiq fuq id-difiża tal-UE27 naqas bi kważi 11 % mill-2005 sal-2015⁽⁶⁾. Huma biss 4 minn 28 Stat Membru li laħqu l-mira tan-nefqa ta’ 2 % tal-PDG stabbilita min-NATO. L-infiq fuq ir-Riċerka u Teknoloġija (R&T) fil-qasam tad-difiża ġarrab tnaqqis sinifikanti fil-baġits nazzjonali. Bejn l-2006 u l-2013, in-nefqa fuq ir-R&T fil-qasam tad-difiża fis-27 Stat Membru li jipparteċipaw fl-EDA naqset b’27 %⁽⁷⁾.

3.10. Il-KESE jemmen li l-problema tad-ditti bbażati fir-Renju Unit trid tiġi indirizzata fi stadju bikri, minhabba l-interess tagħhom fi programmi Ewropej ta’ żvilupp u minhabba r-rwol prominenti tar-Renju Unit fil-qasam tad-difiża. L-UE hija interessata li żżomm in-know-how Brittaniku.

3.11. Għalkemm il-KE qiegħda tipprovdi l-finanzjament għat-Tieqa għar-Riċerka, se jkun l-Istati Membri li se jiddeċiedu fuq l-akkwist ta’ kapaciċitajiet u jinvestu. F’din l-iskema shiha, hija fir-realtà l-industrija li tmexxi r-R&D, kif ukoll l-iżvilupp tal-kapaciċitajiet ta’ difiża. Il-KESE jqis li, minbarra li tipprovdi finanzjament għall-industrija, il-KE għandha tibni l-qafas għal komunikazzjoni ahjar bejn l-atturi kollha tal-industrija involuti fis-settur tad-difiża tal-UE.

4. Benefiċjarji: Atturi kbar u SMEs

4.1. Il-KESE huwa tal-opinjoni li l-Istati Membri se jibqgħu strumentali biex jużaw is-sigurtà, u l-ebda waħda mill-inizjattivi attwali fuq livell Ewropew mhi se tiddel dan kollu.

4.2. Il-KESE jqis li l-FED għandu jkun biss programm immexxi mill-kompetittività fejn fih l-aktar proġetti rilevanti u kompetittivi jiġu ffinanzjati, ikunu xi jkun l-kunsiderazzjonijiet ġeografici jew soċjali. Madankollu, iridu jittiehdu passi biex jiġi aċċertat aċċess ġust għall-Istati Membri kollha u biex kumpaniji iżgħar jithegħu sabiex jissiehu flimkien għal kooperazzjoni transfruntiera.

4.3. Il-KESE jemmen li l-SMEs għandhom rwol kruċjali fl-ekonomija tagħna. L-inkoraġġiment lill-SMEs u lil kumpanji oħrajn b’kapitalizzazzjoni medja involuti fl-industrija tad-difiża huwa milqugħ b’sodisfazzjon. Barra minn hekk, kumpaniji godda u iżgħar spiss ikunu sors ta’ innovazzjoni fl-oqsma l-aktar avvanzati bħall-IT&C u ċ-ċibersigurtà. Il-KESE jappoġġja bis-shih dan u jqis li huwa importanti ferm l-fatt li l-mira principali għandha tkun dik li l-SMEs kollha jingħataw opportunitajiet indaqs, ikunu ta’ liema pajjiż hu.

4.4. Il-KESE huwa tal-fehma li l-Fond Ewropew għad-Difiża tfassal biex jassisti fil-kompetittività tal-industrija Ewropea tad-difiża. Filwaqt li l-Kummissjoni Ewropea għandha tippromwovi approċċ inklussiv fl-operazzjoni tal-fond, il-fond m’għandux jintuża bħala fond għall-iżvilupp reġjonali. Dan jista’ jwassal biex ir-riżorsi jinfirxu wisq, u b’hekk ma jkunux effettivi fil-ġlieda kontra l-frammentazzjoni tas-sistemi Ewropej tad-difiża.

4.5. Fir-rigward tal-inklussività, il-fond m’għandux ikun imfassal biss għall-intrapriżi l-kbar. Parti sinifikanti mill-fond għandha tkun iddedikata għall-SMEs, pereżempju bl-identifikazzjoni ta’ proġetti iżgħar. Il-KESE għandu jilqa’ wkoll mekkaniżmi, bħal pereżempju sistema ta’ bonus, li tkun tista’ ittejjeb il-kooperazzjoni transfruntiera tal-SMEs.

4.6. Il-KESE jifhem ir-raġunament wara R&T iffinanzjata kollha kemm hi mill-UE fil-qasam tal-attivitajiet marbuta mad-difiża, għall-kuntrarju ta’ kofinanzjament tradizzjonali mill-UE f’attivitajiet ċivili. In-numru verament limitat ta’ konsumaturi (prinċipalment ministeri nazzjonali għad-difiża) jaġmilha diffiċli għall-industrija biex inaqqsu r-riskji assoċjati mal-iżvilupp

⁽⁵⁾ Eżempju wiehed ta’ dan kollu huwa n-Northrop Grumman X-47B żviluppat għall-flotta navali tal-Istati Uniti. Minkejja s-suċċess inizjali u t-testijiet tat-titjira, il-programm kien deskritt bħala wisq għali u mhux mohbi biżżejjed mill-flotta navali Amerikana u b’hekk eventwalment twarrab, b’nefqa totali tal-programm li tilhaq USD 813-il miljun.

⁽⁶⁾ Stockholm International Peace Research Institute Military Spending Database 2005-2015 (Bażi ta’ data dwar l-Infiq Militari tal-Istitut għar-Riċerka dwar il-Paċi Internazzjonali ta’ Stokkolma 2005-2015) <https://www.sipri.org/databases/milex>

⁽⁷⁾ COM(2016) 950 final

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/com_2016_950_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v5_p1_869631.pdf

ta' prodott ġdid f'suq aktar prevedibbli. L-ispeċifikazzjonijiet dwar jekk il-fond futur se jkun inkluż jew le taht l-istess umbrella b'hal fondi oħra għar-riċerka fil-QFP li jmiss, se jkollhom jiġu indirizzati.

4.7. Ahna konvinti ferm li l-Fond Ewropew għad-Difiża se jkun ta' incentiv qawwi għall-Istati Membri biex "jixtru prodotti Ewropej" f'dak li għandu x'jaqsam mal-akkwist fil-qasam tad-difiża fil-futur, u b'hekk ikun assigurat żvilupp ekonomiku u jiġu salvagwardjati l-għarfien u l-bażi industrijali neċessarji għas-sostenibbiltà tal-kapaċità militari globali. Il-KESE jinkoraġġixxi l-idea li l-Istati Membri għandhom jimpjenjaw ruhhom biex jiksbu t-teknoloġiji u l-kapaċitajiet iġġenerati minn proġetti ta' suċċess ta' riċerka u teknoloġija tal-FED.

5. L-ippjanar ta' difiża komuni u pjan tal-kapaċitajiet ewlenin

5.1. Il-KESE jirrakkomanda li l-Istati Membri, flimkien mal-KE u l-EDA, iwaqqfu pjan ta' pjanar tad-difiża komuni u ta' kapaċitajiet ewlenin sabiex jiġu identifikati l-prijoritajiet tar-riċerka u t-teknoloġija u l-kapaċitajiet militari mehtieġa, kemm għall-Istati Membri kif ukoll għad-difiża Ewropea.

5.2. Bi ftit biss esperjenza f'dan it-tip ta' programm (prattikament il-Proġett Pilota biss u l-bidu ta' Azzjoni Preparatorja), l-Unjoni Ewropea ma holqitx il-proposta tagħha b'bażi ta' indikaturi ċari u għad m'għandhiex pjan ċar dwar il-kapaċitajiet ewlenin. L-abbozz ta dan il-pjan se jsir fl-2018.

5.3. Il-pjan dwar il-kapaċitajiet ewlenin għandu jiżgura li l-UE miexja lejn awtonomija strateġika, u għandu jistabbilixxi liema teknoloġiji għandhom jiġu żviluppati sabiex l-Unjoni Ewropea żżomm il-pożizzjoni dominanti tagħha f'oqsma ta' kapaċitajiet ewlenin u ma tibqax tiddependi fuq atturi barranin. Il-KESE jqis kruċjali għas-suċċess tal-FED l-iżvilupp ta' teknoloġiji u kapaċitajiet li jmorru lil hinn mill-htigijiet individwali tal-Istati Membri.

5.4. Il-KESE huwa favur hafna li fir-riċerka jkun hemm approċċ ibbażat fuq il-kapaċità. Għaldaqstant, ahna nemmnu li kull riċerka li ssir skont il-FED trid tiffoka fuq il-kapaċitajiet ewlenin mehtieġa għall-Ewropa biex tkun tista' tagixxi u tiddeċiedi liberament.

5.5. Is-superjorità teknoloġika hija element ewlieni fl-ambjent ta' sigurtà attwali. Għaldaqstant, il-KESE jemmen li l-FED, u b'mod partikolari l-EDRP, iridu jaċċertaw li l-Ewropa tibqa' fuq quddiem nett fir-riċerka militari. L-ghoti ta' riżorsi lid-dimostraturi tat-teknoloġija li se jsostnu programmi kongunti futuri jista' jkun ta' għajjnuna f'dan ir-rigward.

5.6. Il-KESE jahseb li, meta jkun stabbilit il-pjan dwar il-kapaċitajiet ewlenin, iċ-ċiklu tal-hajja shih tad-dominju teknoloġiku jrid jkun ippjanat u kkunsidrat. Barra minn hekk, ir-R&D u l-iżvilupp tal-kapaċità jridu jkunu żviluppati flimkien u kkoordinati bejn l-UE u l-Istati Membri u permezz tal-kunsiderazzjoni tal-obbligi tas-shubija tagħna man-NATO.

6. Oqsma ta' investiment u skemi ta' finanzjament

6.1. Il-Kummissjoni Ewropea qed tipproponi finanzjament ambizzjuż għaž-żewġ twieqi tal-Fond Ewropew għad-Difiża:

— EUR 90 miljun mill-2017 sal-2020 għall-Azzjoni Preparatorja

— EUR 500 miljun fis-sena għall-Programm Ewropew ta' Riċerka dwar id-Difiża

— EUR 500 miljun fl-2019 u fl-2020 għall-Programm Ewropew għall-Iżvilupp fl-Industrija tad-Difiża

— EUR 1 biljun fis-sena mill-2021, fl-ambitu tal-Qafas Finanzjarju Pluriennali li jmiss.

6.2. Il-KESE jqis li l-investiment irid ikun immirat lejn it-teknoloġiji li huma kruċjali għad-difiża tal-UE, fejn ahna niddependu jew ninsabu fil-qagħda li nibdew niddependu fuq fornituri esterni. Il-KESE jemmen li l-attenzjoni primarja trid tinghata lit-teknoloġiji li jistghu jkunu deċizivi għall-UE biex tkun tista' tikseb l-avvanz teknoloġiku f'diversi oqsma.

6.3. Il-KESE jappoġġja finanzjament separat għaž-żewġ twieqi – finanzjament Ewropew għat-tieqa tar-riċerka u l-baġits tal-Istati Membri għat-tieqa tal-kapaċitajiet. Il-KESE diġà esprima l-hsieb tiegħu li "sakemm l-Unjoni ma jkollhiex introjtu varjabbli tagħha stess, l-akkwist tal-kapaċitajiet militari tal-forzi armati jibqa' r-responsabbiltà tal-Istati Membri. [...] Il-KESE jenfasizza li f'konformità mal-Artikolu 41 tat-TUE, il-baġit tal-UE ma jstax jintuża biex jiffinanzja operazzjonijiet militari. Li

wiehed jitleq minn dan il-prinċipju jmur ukoll kontra l-karattru speċifiku tal-politika tas-sigurtà u d-difiża ta' ċerti Stati Membri (Artikolu 42(1) TUE)"⁽⁸⁾.

6.4. Il-KESE jirrakkomanda li l-FED jintuża bħala għodda finanzjarja biex jiġi appoġġjat l-iżvilupp tal-kapaċitajiet f'oqsma fejn l-industrija Ewropea tad-difiża attwalment tiddependi fuq sorsi barranin. L-iżvilupp ta' dawn il-kapaċitajiet fl-Ewropa se jippermetti aktar għażliet strateġiċi u fl-istess hin iġib għarfien ta' kwalità, teknoloġiji u impjegji fis-settur.

6.5. Il-KESE jemmen li l-livell ta' finanzjament propost għat-Tieqa għar-Riċerka fil-Fond Ewropew għad-Difiża se jippermetti hafna incentivi għal riċerka innovattiva. Dan se jagħmel lill-UE r-raba' l-akbar finanzjatur għar-riċerka b'rabta mad-difiża fl-Ewropa; madankollu, dan il-fond m'għandux ikun ta' detriment għal proġetti kruċjali Ewropej oħra ta' żvilupp.

6.6. Il-KESE jqis li t-tfassil tal-iskemi ta' finanzjament għall-FED huwa estremament importanti, sabiex ikun aċċertat l-impenn shih tal-industrija u jkun inkoraġġit it-twaqqif ta' konsorzji produttivi bl-involviment ta' kemm jista' jkun Stati Membri. L-iskemi ta' finanzjament ma jistgħux ikunu l-istess bħal f'setturi ta' attività oħrajn, minhabba l-partikolaritajiet fis-settur tad-difiża u s-suspetti u l-biża' mill-kondiviżjoni tal-għarfien bejn il-kumpaniji jew l-Istati Membri.

7. Governanza

7.1. Mill-proposta tal-Kummissjoni Ewropea mhuwiex ċar x'forma se tiehu l-governanza tal-FED. Il-KESE jemmen li trid tkun stabbilita b'mod ċar mill-aktar fis possibbli u għandha tinkludi l-Unjoni Ewropea, l-Aġenzija Ewropea għad-Difiża u l-Istati Membri, kif ukoll l-industrija.

7.2. Il-KESE jqis li d-diskussjonijiet bejn l-Istati Membri għandhom jiġu intensifikati sabiex jintlaħaq ftehim fuq il-mudell ta' governanza tal-FED, fir-rigward taż-żewġ twieqi u anke fir-rigward tal-Qafas Finanzjarju Pluriennali li jmiss. Għalkemm huwa pprezentat bħala programm ieħor għar-riċerka u l-iżvilupp, il-KESE jenfasizza l-fatt li s-settur tad-difiża huwa uniku u għandu diversi partikolaritajiet li għandhom ikunu mmexxija minn regoli differenti iżda ċari. Dawn ir-regoli jridu jkunu maqbula mill-aktar fis possibbli.

7.3. Il-KESE jiġbed ukoll l-attenzjoni għall-fatt li ż-żewġ twieqi għandhom ikunu kkoordinati mill-qrib ma' programmi nazzjonali u internazzjonali oħra li hemm involuti fihom l-Istati Membri.

7.4. Filwaqt li l-kriterji ta' tliet kumpaniji minn żewġ Stati Membri jidhru adegwati għalissa, il-KESE jemmen li, ladarba l-programm javvanza f'fażi aktar matura, ir-rekwiżit minimu għandu jkun tliet pajjiżi, biex jiġu promossi aktar sinerġiji bejn l-Istati Membri.

7.5. Proġetti ffinanzjati mill-Fond Ewropew għad-Difiża jinvolvi fondi pubbliċi, kemm jekk fl-ambitu tat-tieqa tar-riċerka kif ukoll jekk fl-ambitu tat-tieqa tal-kapaċitajiet. Il-KESE għandha tiżgura li l-proċess ta' offerti jagħżel biss proġetti li huma l-aktar kompetittivi, filwaqt li jitqiesu standards soċjali u ambjentali għoljin, abbażi ta' kriterji oġġettivi.

7.6. Il-KESE huwa mhasseb dwar il-fatt li l-burokrazija eċċessiva se tfixkel l-applikazzjoni Prattika tal-FED u jirrakkomanda li għandhom jiġu esplorati alternattivi oħra f'dan il-qasam, peress li l-FED qed jevolvi.

7.7. Il-KESE, bħala l-korp Ewropew rappreżentattiv għas-soċjetà ċivili organizzata, jenfasizza d-disponibbiltà tiegħu għal konsultazzjonijiet rigward l-implimentazzjoni tal-FED u l-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw l-aspetti ekonomiċi, soċjali u ta' riċerka tal-politika difiża Ewropea l-għdida.

8. L-istandardizzazzjoni

8.1. Il-KESE jemmen li programmi kongunti li jiffukaw fuq htigijiet rikonoxxuti reċiprokament mhux talli se jnaqqsu n-numru ta' sistemi żejda, iżda se jippromwovu aktar standardizzazzjoni tas-sottosistemi u l-logistika.

⁽⁸⁾ ĠU C 288, 31.8.2017, p. 62.

8.2. Fir-rigward tal-parametri referenzjarji, huwa importanti li wiehed jeżamina l-istampa globali, jiġifieri mhux biss il-programmi nazzjonali ta' riċerka tal-Istati Membri, iżda anki l-iżviluppi mill-imsieħba tagħha tan-NATO fl-oqsma kollha.

8.3. Il-KESE jissuggerixxi bis-shih li l-Kummissjoni, flimkien mal-Aġenzija Ewropea għad-Difiża u l-Istati Membri, jiddefinixxu l-oqsma ta' prijorità għal żvilupp kongunt. Dan jista' jinkiseb biss billi jintlaħaq qbil fuq definizzjoni komuni ta' htigijiet u aktar standardizzazzjoni.

8.4. L-għan tal-fond huwa li jżid l-effiċjenza u r-razzjonalità tal-infiq nazzjonali għad-difiża, u mhux biex jissostitwixxih. Dan se jinkiseb biss jekk il-FED jagħti prova tal-valur miżjud tiegħu bit-twassil ta' proġetti li ma setgħux jintlaħqu b'mod aktar effettiv u b'kost orhos mill-Istati Membri waħedhom. Il-fond għandu jahdem bħala inċentiv għal kooperazzjoni aħjar. Huwa f'dan l-istadju biss li jirnexxielu jevita l-multiplikazzjoni ta' sistemi differenti tal-armi.

8.5. Il-KESE jesprimi mill-ġdid l-appoġġ tiegħu għall-iżvilupp ta' standards komuni⁽⁹⁾, filwaqt li jiġi evitat li dawk eżistenti jiġu rduppjati, b'mod partikolari l-istandards tan-NATO. B'178 sistema tal-armi differenti identifikati fl-Ewropa, prijorità waħda għar-riċerka għandha tkun dik li jiġu stabbiliti standards u interfaċċi Ewropej komuni biex jorbtu kemm jista' jkun dawk eżistenti diġà u jippreparaw is-sistemi futuri. B'rispett lejn dawn l-istandards, l-Istati Membri jkunu jistgħu jiżviluppaw sistemi Euro-kompatibbli.

8.6. Il-kwistjoni dwar l-istandards hija partikolarment importanti għas-sottosistemi. L-iżvilupp ta' prodotti godda żgur se jistabbilixxi standard fuq livell Ewropew, iżda s-sottosistemi eżistenti li jistgħu jiġu inkorporati f'dawk il-prodotti għandhom ikunu wkoll sa ċertu punt ibbażati fuq standards komuni. Il-KESE jqis li dan itejjeb l-interoperabbiltà, u b'hekk inaqqas il-frammentazzjoni tas-sistemi tal-armi.

Brussell, is-7 ta' Diċembru 2017.

*Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Georges DASSIS*

⁽⁹⁾ ĠU C 288, 31.8.2017, p. 62.